

АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА МНЕНИЕТО НА БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ В РУСЕНСКА ОБЛАСТ ЗА РЕФОРМАТА В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

в изпълнение на проект „Съдебната реформа под лупа“

Русе, януари 2020 г.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG05SFOP001-3.003- 0043, „Съдебната реформа под лупа“ се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд

ВЪВЕДЕНИЕ

Проект № BG05SFOP001-3.003- 0043, „Съдебната реформа под лупа“ е изпълняван от Сдружение „Център „Динамика“ - Русе в партньорство с „Клуб Отворено общество“ - Русе и Районен съд – Русе. Той се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд по процедура BG05SFOP001-3.003 „Граждански контрол върху реформата в съдебната система“.

Основната цел на проекта е прилагане на гражданския контрол върху реформата в съдебната система на територията на Районен съд-Русе и повишаване на прозрачността върху работата по гражданските дела. Специфичните цели на проекта са:

1. Повишаване на гражданското участие за наблюдение на съда и по-конкретно мониторинг на делата по Семейния кодекс, ЗЗД, Закона за собствеността, дела по Закона за защита от домашното насилие и др.
2. Подобряване имиджа на съдебната власт като гарант на върховенството на закона и като власт, осигуряваща защитата на правата и законните интереси на гражданите и бизнеса.
3. Осигуряване на ефективна комуникация между съд, граждани и бизнес.
4. Въвеждане на иновативен механизъм за обратна връзка с гражданите от Районен съд - Русе.
5. Облекчаване на достъпа до правосъдие и съдебна защита на гражданите чрез въвеждане на нови образци и формуляри на жалби, заявления, указания.
6. Отправяне на предложения за подобряване работата на Районен съд - Русе.
7. Популяризиране на системата за правна помощ сред гражданите.
8. Трансфер на добри съдебни практики от страните-членки на ЕС.
9. Повишаване капацитета на партньорските организации за съвместна работа при осъществяване на реформата в съдебната система.

Проектът се изпълнява на територията на област Русе.

Дейностите са насочени към анализ на работата на Районен съд-Русе, чрез анкетно проучване на мнението на граждани, НПО, бизнес организации, разработване на практически указания и образци на документи, предназначени за уязвими групи граждани с цел гарантиране на ефективен достъп до правосъдие; провеждане на Кръгла маса за популяризиране на конкретни мерки за оптимизиране дейността на Районен съд-Русе в интерес на гражданите; изработване на медийна стратегия на Районен съд-Русе; прилагане на система за гражданско

----- www.eufunds.bg -----

наблюдение върху дейността и работата на съда; анализиране на медийното отразяване на работата на Районен съд-Русе и проучване на добри европейски практики за ефективната работа на съдебната система, популяризиране на постигнатите резултати чрез: едnodневна конференция, тематични лекции в русенските училища.

Целевите групи по проекта са: граждани, НПО, бизнес организации, държавни и европейски институции и самите служители на Районен съд-Русе.

В резултат от дейностите ще се осигури:

- Повишаване на взаимодействието между администрацията и гражданите.
- Граждански контрол върху работата на Районен съд-Русе.
- Доклад с анализ на мнения на гражданите за реформата в съдебната система.
- Доклад с анализ на мнението на бизнеса за работата на съдебната система.
- Проучени нагласите на служителите в Районен съд-Русе за реформата в съдебната система.
- Приложен механизъм за обратна връзка от гражданите в Районен съд-Русе.
- Отправени препоръки за подобряване на съдебната система.
- Стимулиран диалог между гражданите, бизнеса и съдебните институции.
- Подобен достъп на гражданите до съдебната система.
- Повишена информираност на гражданите за реформата в съдебната система.
- Подобен обществен имидж на съдебната система на местно ниво.

Настоящото проучване е съставна част на **Дейност 1 „Проучвания и анализ на работата на Районен съд - Русе. Изработване на механизъм за обратна връзка и оценка на дейността на институцията”** от изпълнявания Проект № BG05SFOP001-3.003- 0043, „Съдебната реформа под лупа“. Дейност 1 е в изпълнение на специфични цели 2 и 6, съответно: Подобряване имиджа на съдебната власт като гарант на върховенството на закона и като власт, осигуряваща защитата на правата и законните интереси на гражданите и бизнеса; Отправяне на предложения за подобряване работата на Районен съд - Русе.

Целта на тази дейност е установяване на актуалното равнище на общественото доверие в съдебната власт сред ключови групи като НПО, бизнес, граждани. Предвидено е и анкетно проучване сред служителите в Районен съд-Русе за техните нагласи и очаквания от съдебната реформа. Получените резултати ще бъдат широко разпространени сред обществеността.

Задачата на проучванията е обобщената информация от анкетираните вътрешни и

----- www.eufunds.bg -----

външни публики на Районен съд-Русе да проследи евентуална промяна в нагласите, оценките и доверието сред обществеността в бъдещ период от време, както и за предприемане на конкретни корекционни мерки в дейността на институцията.

В обхвата на Дейност 1 попадат задачи, свързани с провеждане на анкетно проучване сред предварително определени външни и вътрешни целеви групи; обработка на резултатите /анкетните карти/ от проведеното проучване; анализ на резултатите от проведеното проучване, изводи и препоръки, оформени като аналитични доклади по отделните целеви групи.

МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ СРЕД БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ ОТ РУСЕНСКА ОБЛАСТ

(Методиката за провеждане на анкетното проучване представя общата рамка, обхвата, техническите параметри и технологията на проучването и цели да подпомогне процеса по съставянето на анкетните карти и работата анкетъорите на терен. Тя задава структурата и групата от въпроси, които анкетните карти трябва да съдържат, в зависимост от спецификата на целевите групи, както и изискванията по определянето и осигуряването на представителната извадка от респонденти.)

ЦЕЛ НА ПРОУЧВАНЕТО: Динамичните промени в съдебната система през последните години доведоха до определянето на нови приоритети и пренасочване на вниманието към новите предизвикателства, придобили актуалност в хода на провеждащата се съдебна реформа. Съдебната власт трябва да се отвори повече към представителите на гражданското общество, оптимално да използва наличните човешки и материални ресурси, да усъвършенства съдебните процеси и процедури, да внедри съвременни информационни технологии, да оценява и анализира ефективността на собствената си дейност - в съответствие със законодателните изисквания и обществените очаквания. В този контекст, пред проучването се поставят няколко конкретни цели:

- Установяване степента на общественото доверие и на обществените очаквания от работата на съдебната система, и в частност на Районен съд-Русе;
- Събирането на достатъчен оценъчен и фактологичен материал за разработване на обстоен анализ, с препоръки за подобряване на общественения образ и работата на съда.

ИЗПОЛЗВАН МЕТОД

Пряка анонимна анкета, с 20(двадесет) затворени и открити въпроса, съобразени със

----- www.eufunds.bg -----

спецификата на целевата група ис формулирани от изследователя варианти на възможните отговори. По свое желание изследваното лице може да допълни отговорите или да направи собствен коментар в свободен текст на някои от поставените въпроси.

ИЗПОЛЗВАН ИНСТРУМЕНТАРИУМ

1. Анкетни карти, съставени съобразно характеристиките на изследваните ключови групи:– **бизнес организации**

Формулировката на въпросите трябва да е кратка и ясна за респондентите. Въпросите да са еднозначни и да не позволяват грешна интерпретация на изследваните проблеми. Когато въпросът позволява посочване на повече от един вариант на отговор, обстоятелството изрично се отбелязва като забележка в анкетната карта.

Анкетните карти съдържат и въпроси, изясняващи профила на анкетираните лица.

2. Анкетъори за провеждане на изследването.

Анкетъорите са предварително подготвени и инструктирани лица, които провеждат анкетата при спазване на постановките на тази методика.

3. Организация на провеждане на проучването

Проучването се провежда в рамките на Проект № BG05SFOP001-3.003- 0043 „Съдебната реформа под лупа“, с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“ и Европейския социален фонд. Дейностите по неговото провеждане се осъществяват чрез партньорското сътрудничество между Център „Динамика“, Клуб „Отворено общество“-Русе и Районния съд-Русе.

4. Обем на извадката бизнес организации:

Планираният обем на изследваната съвкупност е минимум 20 бизнес организации от Русенска област.

(Методиката се предостави като базов документ за ползване на съставителите на анкетните карти и анкетъорите!)

Аналитичният доклад се основава на анкетно проучване по метода на пряко анкетиране, проведено на територията на Русенска област в периода октомври – ноември 2019 година. Той представя оценка на резултатите от проведените анкети за установяване степента на общественото доверие и на обществените очаквания от работата на съдебната система, и в частност на РС – Русе, и съдържа препоръки за подобряване на обществения образ и работата на съда и предложения за усъвършенстване на административните

----- www.eufunds.bg -----

практики.

ПРОФИЛ НА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА В ОБЛАСТРУСЕ

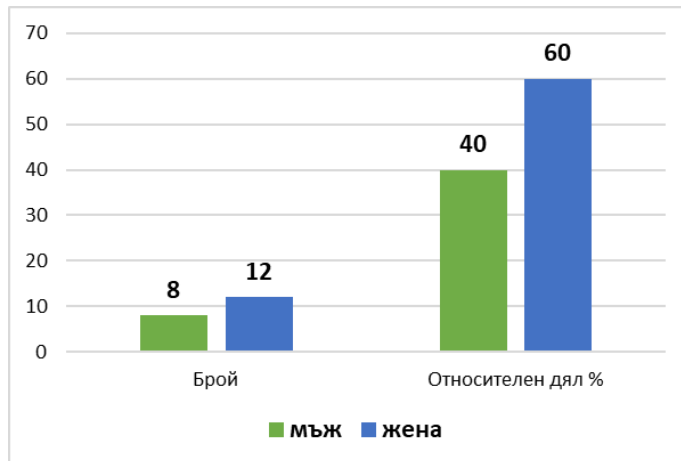
В рамките на анкетата са проучени общо 20 респонденти, представители на бизнес организации в област Русе с различен профил на дейност. Преобладават микро, малките и средните предприятия от индустрията, услугите, туризма.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ НА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Пол	Брой	Относителен дял %
мъж	8	40
жена	12	60

От анкетираните в проучването общо 20 (двадесет) представители на бизнеса, мъжете са 8, а жените – 12, т.е. съответно 40% и 60%. Макар и да е случаен резултат съотношението по пол дава една обща представа за бизнеса в региона, показва, че той не е изключителен приоритет за силния пол.

Графика 1 Разпределение по пол

ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Възрастов диапазон	Брой	Относителен дял %
18-29 години	0	0
30-49 години	13	65
над 50 години	7	35

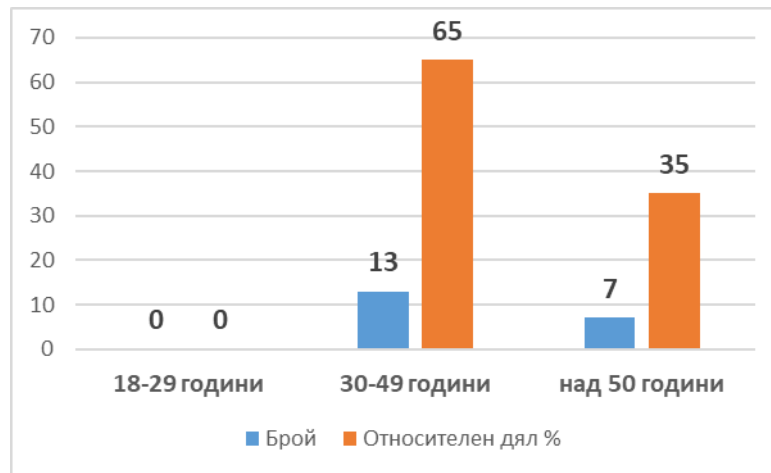
Резултатите от попълнената анкета в частта възрастов диапазон показват, че средучастниците– собственици/мениджъри на фирминяма от първата група – младежи от 18 до 29 години. 65% от

www.eufunds.bg

представителите на бизнес субектите са във възрастовите граници 30-49 години, а другите 7 анкетирани са над 50 години (35%). С други думи, възрастовата структура е с превес на лица със значителен житейски и професионален опит – може би с подчертано консервативно мислене, но и по възискателни и претенциозни.

Графика 2 Възрастов диапазон

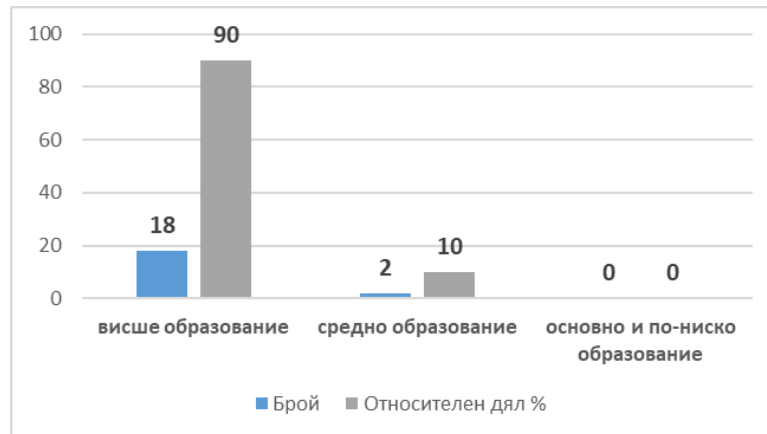

ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА НА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Образование	Брой	Относителен дял %
висше	18	90
средно	2	10
основно и по-ниско	0	0

От анкетираните в проучването общо 20 представители на бизнеса преобладаващата част са с висше образование - 18 души, а останалите 2 са със средно образование, което като съотношение е съответно 90% и 10%. Тази силно изразена доминация на респондентите с висше образование предполага, дава известна гаранция за високо качество на изразените мнения.

Графика 3 Образователна структура

АНАЛИЗ НА ОТГОВОРИТЕ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ СРЕД БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ

Раздел I Взаимодействие с Районен съд – Русе

В този първи раздел от анкетата **въпроситеса групирани по няколкопризнака** - да се установят степента и начините на информиране за работата на Районен съд - Русе (РС); мнението на бизнеса за ползваните административни услуги; оценка за организацията на съдебните дела; разбирането на респондентите за прозрачността и комуникацията между институцията и потребителите на нейните услуги, за аспектите от обслужването, от които най-много се нуждае тя в своята ежедневна работа, и за конкретните стъпки за подобряване на информираността на гражданите и съответно доверието в съдебната система.

За удобство и прегледност в края на всяка една от отбелязаните по-горе групи ще се извличат общи констатации, изводи и препоръки, които са съществената част от анализа на анкетното проучване.

Въпрос 1. Информирани ли сте за работата на Районен съд-Русе?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	1	5
да, но недостатъчно	14	70
не, не съм информиран/а	5	25
не мога да преценя	0	0
Общо	20	100

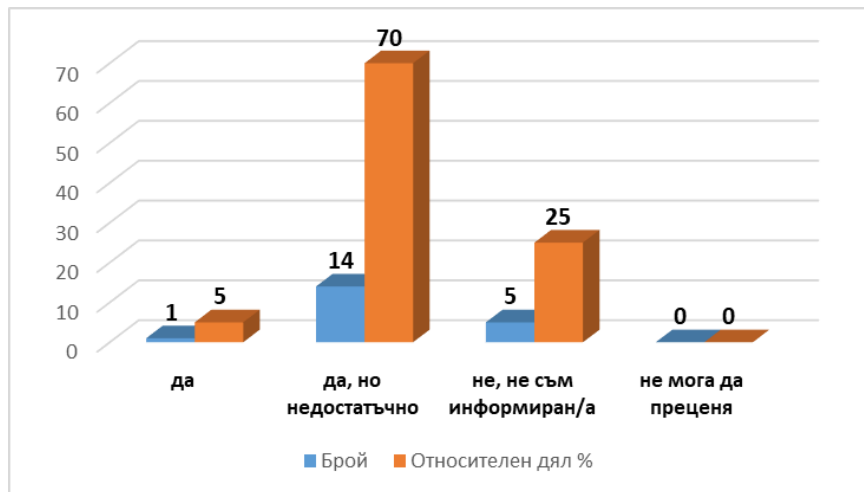
По-голямата част (70%) от анкетиранияте представители на бизнеса са посочили, че са информирани, но недостатъчно за работата на РС-Русе; а само един познава много добре правомощията, функциите и отговорностите на тази институция. Една четвърт от респондентите

www.eufunds.bg

(25%) дават на този въпрос отговор „не, не съм информиран/а“.

Графика 4 Степен на информираност

Въпрос 2. Кои аспекти от работата на Районен съд-Русе са ви достатъчно познати?

(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
механизмите за провеждане на съдебен процес	5	19
административните изисквания, правилници и процедури в съда	5	19
начинът, по който се разпределят делата и се определят съставите	1	4
съдебните заседания и процесът на постановяване на съдебни решения	3	11
мерките, гарантиращи улеснен достъп до правосъдие на нуждаещите се	2	7
информацията за движението на делата и решенията по тях	3	11
не съм запознат	8	29
Общо	27	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Анкетното проучване отбелязва най-разнообразни отговори на въпроса, като най-много (29%) от бизнес организациите са обявили, че няма такива аспекти в работата на РС – Русе, които да са им достатъчно познати. Явно или не са се интересували, или не вниквали по-дълбоко в

www.eufunds.bg

материята поради липса на необходимост от съдебни услуги. По пет отговора са дадени за аспектите „механизмите за провеждане на съдебен процес“ и „административните изисквания, правилници и процедури в съда“ (по 19%), а в по три отговора респондентите са посочили, че достатъчно познават организацията на съдебните заседания и процеса на постановяване на съдебни решения, както и откъде да черпят информация за движението на делата и решенията по тях (по 11%). Отговорите „мерките, гарантиращи улеснен достъп до правосъдие на нуждаещите се“ и „начинът, по който се разпределят делата и се определят съставите“ са дали съответно двама и един от анкетираните.

Графика 5 Познати аспекти от работата на РС – Русе

Въпрос 3. Лесно ли намирате информация за услугите на Районен съд-Русе?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	7	35
не	2	10
не съм търсил	10	50
друго	1	5
Общо	20	100

„Не съм търсил“ отговарят половината от анкетираните, което до известна степен е в дисонанс с дадените отговори на предишните два и на следващия един от въпросите в проучването. Двама от респондентите не намират лесно информация, докато за седем от тях няма никакви проблеми за това (към отговора „да“ може да се прибави и написаното към „друго“, където представител на бизнеса е добавил „адвокат, с който се консултираме“, т.е. разчита се на

www.eufunds.bg

неговите компетентни услуги).

Графика 6 Лесно ли намирате информация

Въпрос 4. Откъде черпите информация за работата на Райнонен съд-Русе?

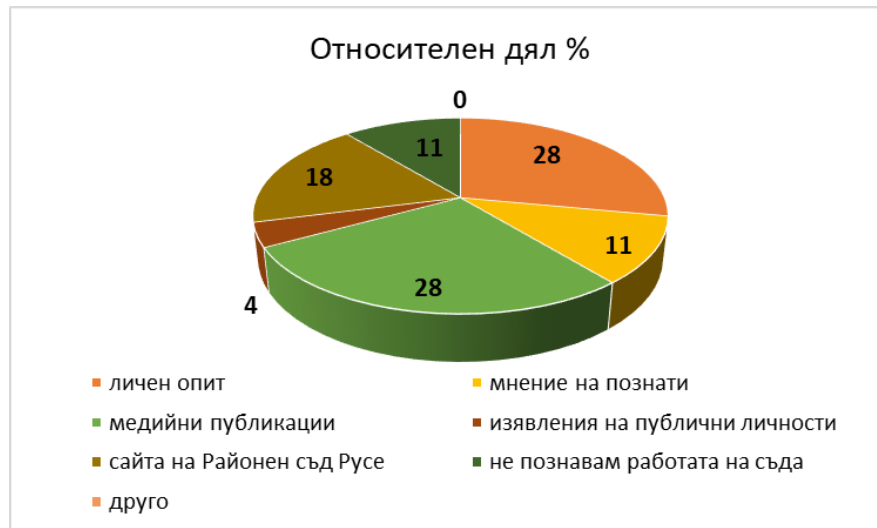
(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
личен опит	8	28
мнение на познати	3	11
медийни публикации	8	28
изявления на публични личности	1	4
сайта на Райнонен съд-Русе	5	18
не познавам работата на съда	3	11
друго	0	0
Общо	28	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

На този въпрос, касаещ източниците на информация за работата на РС - Русе, като алтернативни отговори са посочени всички възможни източници. Най-масово се визират личният опит и публикациите в медиите – по 28%. От сайта на институцията необходимата им информация получават 18% от анкетираните, докато 11% ползват мнението на свои познати, а един и „изявления на публични личности“ (4%). От алтернативните отговори е посочен още и категоричният „не познавам работата на съда“ - 11%.

Графика 7 Откъде черпите информация

Анализ на резултатите от въпроси 1-4

С тази група от въпроси анкетното проучване цели да установи **степената и начините на информиране за работата на РС – Русе**. От тяхното ниво и гъвкавост ще зависи по-нататъшното развитие в положителна посока на взаимодействието между администрацията и гражданите. Взаимният процес, при който двете заинтересовани страни не само да поддържат активна комуникация помежду си, но и да повишат нейната ефективност. В този смисъл РС – Русе цели широката общественост да бъде запозната с неговата работа, а в случая бизнес организациите да получават достатъчно, компетентни и прозрачни правни услуги.

Резултатите от взаимно свързаните първи четири въпроса от анкетата показват, че по-малката част от респондентите дават отрицателни отговори, т.е. „не съм информиран/а“, „не съм запознат“, „не съм търсил“, „не познавам работата на съда“. Възможно е бизнес организациите да не са допирали до услугите на РС – Русе, но в същото време фиксираните леки разлики пораждаат съмнението за достоверността на отговорите. Разбира се, онези, които добре познават организацията, функциите и отговорностите на съдебната система като цяло и в частност на РС като първоинстанционен съд в Република България, са значителната част от анкетираните.

Резултатите от проучването дотук водят до извода, че РС – Русе провежда добра информационна политика, старее се рационално да използва възможните канали за информиране и комуникация с гражданите, бизнес структурите, нестопанските организации и т.н. За това са показателни и отговорите, че информация за работата на съда анкетираните черпят най-вече от медийни публикации и сайта на РС – Русе, който е обновен и допълнен с

нови данни и възможности за електронни услуги. Традиция е вече провежданият всяка година в съда Ден на отворените врати под наслов „Законът и ние“ (инициатива, съобразена с Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020), посещенията на ученици от различни гимназии с цел запознаване с работата на съда и магистратите и подобни.

Естествено има какво още да се изисква по отношение на осигуряването на по-добра информираност на обществеността. От своя страна гражданите и отделните юридически лица могат и следва да проявяват по-голям интерес и повече разбираемост към работата на съдебната система и на РС – Русе в частност. Могат да се извлекат няколко, макар и общи ПРЕПОРЪКИ за подобряване степента на информираност:

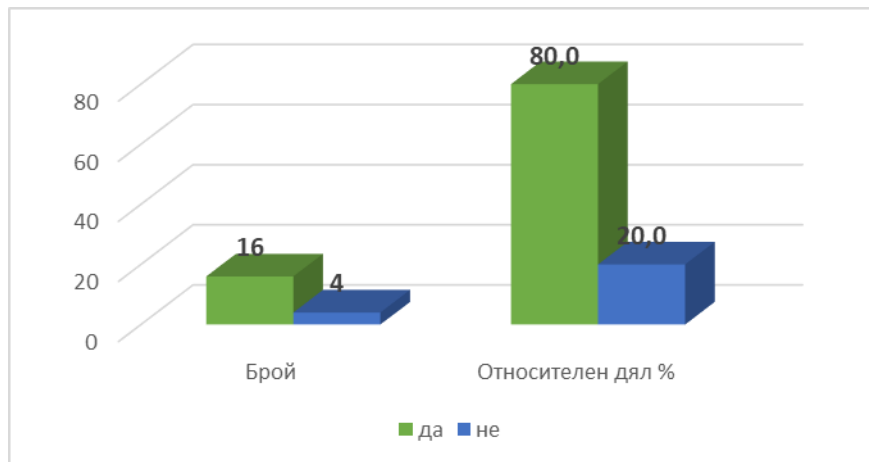
- Съдебната администрация трябва още по-активно да използва различните - познати и неформални - комуникационни канали за информиране на широката общественост относно целия процес от своята работа – от момента на сезирането на съда до влизането на акта в сила;
- Публикуваните на електронната страница на РС – Русе текстове да се редактират и поднасят на по-ясен език, тъй като не малка част от тях не са напълно разбираеми за много от субектите на гражданското общество;
- В рубриката „новини“ в сайта на РС – Русе да се публикуват по-редовно информации за дейността, за събития и интервюта с участието на магистрати, за приети важни нормативни документи, да се препечатват интересоващи гражданите и юридическите лица казуси от европейската и българската практика. Това да не са предимно прессъобщения и информация, която се предоставя на проведени пресконференции и брифинги, която обикновено е трансформирана и насочена предимно към медиите.

Въпрос 5. Били ли сте потребител на административна услуга от Районен съд-Русе?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	16	80
не	4	20
Общо	20	100

На този въпрос отговорите са категорично ясни – 80% от анкетираните са били потребители на услугите на съда; докато останалите 20% не са били.

Графика 8 Били ли сте потребител

Въпрос 6. Ако сте ползвали административна услуга, дайте оценка за обслужването в Районен съд - Русе?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
отлично	1	5
добро	11	55
задоволително	3	15
лошо	0	0
не мога да преценя	5	25
Общо	20	100

Повече от половината от респондентите оценяват обслужването в РС - Русе като „добро“, други 15%-като „задоволително“, един представител на бизнеса дава отлична оценка на институцията. Отговорът „не мога да преценя“ е даден в пет анкети, което е логично от гледна точка на отговорите „не“ в предходния въпрос 5 /макар че там неползвалите административни услуги от РС – Русе са с един по-малко/.

Графика 9 Оценка за обслужването в РС – Русе

Въпрос 7. Достатъчно ясни и достъпни ли са за попълване необходимите документи/ формуляри и заявления ?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	7	35
липсват указания за попълване	3	15
изисква се специализирана помощ за попълване	1	5
не мога да преценя	9	45
друго	0	0
Общо	20	100

На категоричния отговор „да“ залагат 35% от представителите на бизнеса, за други 15% „липсват указания за попълване“, а според един от тях се изисква специализирана помощ за това действие. Почти половината от анкетиранияте (45%) не могат да преценят. Сигурно след приключването на проекта нещата ще се променят в положителна посока.

Графика 10 Ясни и достъпни ли са документите**Анализ на резултатите от въпроси 5-7**

Групата от тези три въпроса са насочени към проучване на **мнението на бизнеса за ползването на административни услуги на РС – Русе**. Ако се приеме фактът от въпрос 5, че 80% от анкетиранияте са били потребители на услугите на съда, то в следващия въпрос как оценяват обслужването 75% от тях отговарят положително, макар и в различна степен. Това е добра атестация за работата на съда, но в развитие, тъй като отлична оценка е дал само един представител на бизнеса, докато на останалите 14 оценките са добри. С други думи, има какво още да се желае от гледна точка на клиентите. Що се отнася до изразеното мнение относно

www.eufunds.bg

дали са достатъчно ясни и достъпни необходимите документи – за 35% от бизнес организациите отговорът е „да“, 20% отбелязват някои трудности. Прави впечатление, че повечето от анкетираните не могат да преценят, което дава съмнение дали наистина са попълвали такива формуляри и заявления, или отговарят автоматично на въпроса?!

От направените изводи става ясно, че по отношение на обслужването има какво още да се желае, и това е свързано с организацията на работа в самата институция, т.е. с осигуряването на обучение за повишаване на квалификацията, с постигането на повече разбираемост в предлаганите за попълване документи. Като по-обща ПРЕПОРЪКА може да се даде:

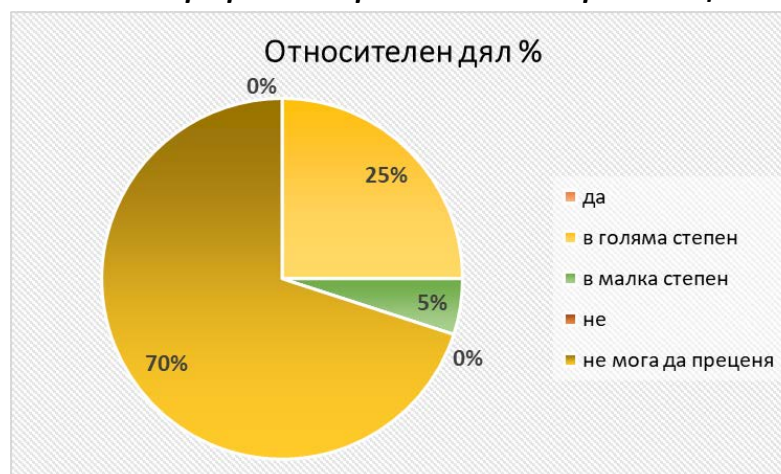
- Преработване на наличните или разработване на нови образци формуляри, заявления и други документи, с по-ясни въпроси и достъпни за попълване.

Въпрос 8. Считате ли, че организацията на съдебните дела в Районен съд-Русе е ефективна?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	0	0
в голяма степен	5	25
в малка степен	1	5
не	0	0
не мога да преценя	14	70
Общо	20	100

Ясно и точно с „да“ и с „не“ не е отговорил нито един от участниците в проучването. Близките до тях отговори „в голяма степен“ и „в малка степен“ са дали съответно петима (25%) и един (5%) от респондентите. Значителната част обаче не могат да преценят дали организацията на съдебните дела в РС-Русе е ефективна.

Графика 11 Ефективна ли е организацията на съдебните дела

www.eufunds.bg

Въпрос 9. Според Вас, разумен ли срокът, в който се разглеждат делата?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
разглеждането на едно дело отнема прекалено много време	6	24
делата се разглеждат в разумен срок	5	20
не мога да преценя	9	36
друго	0	0
Общо	20	100

Отговорът „не мога да преценя“ е даден в 9 анкети, което е в пряка връзка, но не съвпада със същия отговор в предходния въпрос 8, а и със следващите два въпроса. Защото анкетираните хем не могат да преценят дали организацията на съдебните дела е ефективна, хем пък дават оценка за това дали те се разглеждат в срок, какви са причините да се отлагат и пр. За - съответно 24% и 20% - от респондентите „разглеждането на едно дело отнема прекалено много време“ или „делата се разглеждат в разумен срок“.

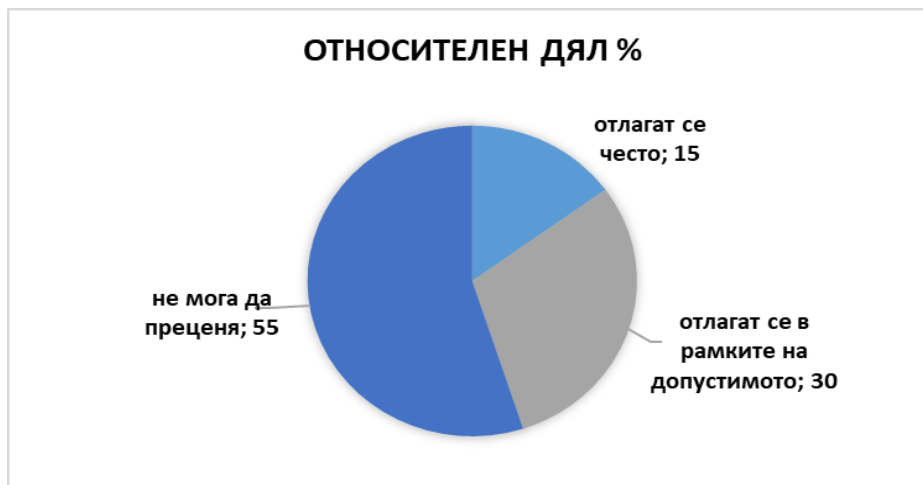
Графика 12 *Разумен ли е срокът за разглеждане на делата***Въпрос 10. Според Вас, отлагат ли се често делата?**

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
отлагат се често	3	15
отлагат се в рамките на допустимото	6	30
не мога да преценя	11	55
Общо	20	100

----- www.eufunds.bg -----

Като цяло и дадените отговори на този въпрос кореспондира с тези от предходните два въпроса, свързани с организацията и провеждането на съдебните дела в РС-Русе. Повече от половината анкетирани (55%) не могат да преценят дали често делата се отлагат, тъй като те и не са запознати с организацията на този процес. Според 30% делата се отлагат в рамките на допустимото, докато за 15% от отговорилите делата се отлагат често.

Графика 13 Отлагат ли се често делата

Въпрос 11. Според Вас кои са основните причини за отлагане на делата на Районен съд-Русе?

(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
представяне на болнични листове от адвокатите по страните	2	10
неправилно призоваване на страните по делото	1	5
искане за представяне на нови доказателства	7	33
неявяване на адвокати	0	0
не мога да преценя	11	52
Общо	21	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Относителният дял на тези, които не могат да преценят (52%), не изненадва, тъй като те са от групата на незнаещите дали често е отлагат делата в РС-Русе. Според онези, които в предишния въпрос са преценили, че дела се отлагат, изтъкват като основни причини за това „искане за представяне на нови доказателства“ (33%), „представяне на болнични листове от адвокатите по страните“ (10%) или „неправилно призоваване на страните по делото“ (5%).

Графика 14 Причини за отлагане на делата

Анализ на резултатите от въпроси 8-11

Въпросите от 8 до 11 целят да се получи една обща **оценка за организацията на съдебните дела**. Прави впечатление, че в по-голямата си част представителите на бизнеса са отговорили, че не могат да преценят. Вероятно анкетираните или наистина не са запознати с детайлите от съдебната практика, или на преден план излиза навикът да се застраховат с такъв отговор, защото иначе трябва да бъдат по-категорични, а не биха искали да се ангажират с това. Разбира се, дадени са и алтернативни отговори относно сроковете на разглеждане на делата, както и за тяхното отлагане и причините за това. При съпоставяне на отговорите на въпроси 9, 10 и 11 е видно, че мнения са изразили почти един и същ брой от респондентите, т.е. те го правят, тъй като са били участници, страна в дадено съдебно дело. И на практика дават обратен резултат чрез конкретни оценки. Едни от тях твърдят, че разглеждането на едно дело отнема прекалено много време (24%), други са отбелязали, че делата се разглеждат в разумен срок (20%). На същия принцип според случилото се в хода на делата е отговорено и на въпросите 10 и 11. За някои от представителите на бизнеса делата се отлагат често, а за други те се отлагат в рамките на разумното. На въпроса за причините за отлагане на съдебните дела отново се срещат отговори от практиката – или се отлагат поради искане за представяне на нови доказателства, или поради представяне на болнични от адвокатите по страните, или пък за неправилно призоваване.

Трудно е да се даде някаква ПРЕПОРЪКА след тези констатации и направените изводи от практиката на РС – Русе. Особено след като в сайта му може да се научи всичко, да се влиза в Единния портал за електронно правосъдие, а оттам да се прочетат и извадят всички документи

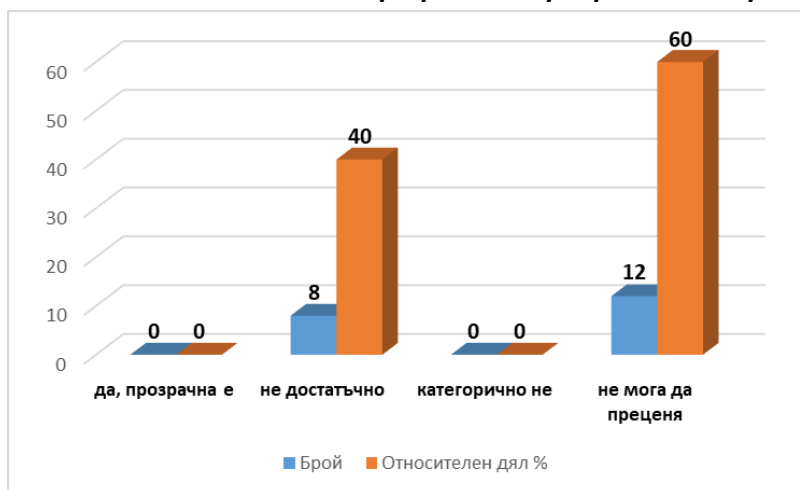
по дадено съдебно дело, да се види движението по това дело и т.н. А също да се ползват електронни услуги – да се извади свидетелство за съдимост, да се намерят актове със заличени данни, да се подават заявления по реда на ГПК, сигнали за корупция, да се получи информация за начина, по който всяко дело е било електронно разпределено на принципа на случайния подбор.

Въпрос 12. Считатели ли, че работата на Районен съд-Русе е достатъчно прозрачна и реагира на сигналите и жалбите на гражданите?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да, прозрачна е	0	0
не е достатъчно	8	40
категорично не е	0	0
не мога да преценя	12	60
Общо	20	100

С категоричните отговори „да“ и „не“ не се е ангажирал нито един от участниците в проучването. Отговор „не е достатъчно“ са дали 40% от респондентите. Останалите (60%) не могат да преценят дали работата на РС-Русе е достатъчно прозрачна и реагира на сигналите и жалбите на гражданите. В следващи въпроси ще се изясни дали за този по-масов отговор има основание.

Графика 15 Прозрачна ли е работата на РС – Русе

Въпрос 13. Има ли според Вас наличие на корупционни практики в Районен съд-Русе?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	0	0
по-скоро да	7	35

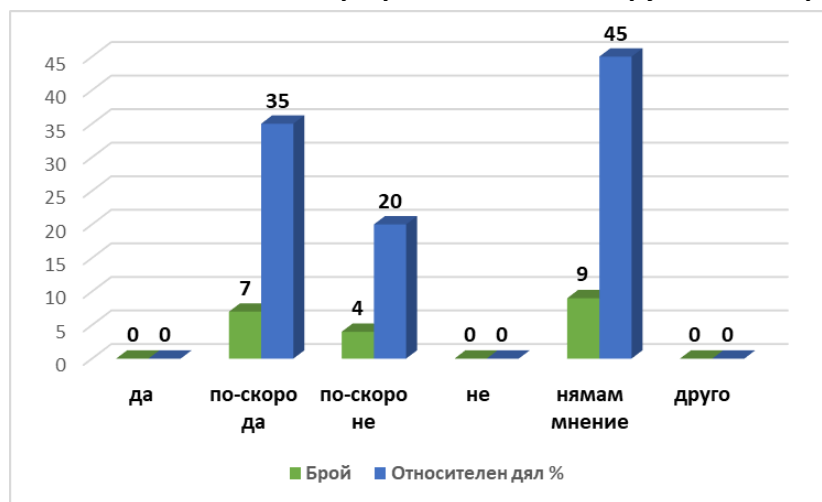
www.eufunds.bg

по-скоро не	4	20
не	0	0
нямам мнение	9	45
друго	0	0
Общо	20	100

Интересно е отразеното в този въпрос мнение на представителите на русенския бизнес. Категорично с „да“ и с „не“ никой не се е ангажирал относно това дали има наличие на корупционни практики в РС-Русе. Като се изключи отговорът „нямам мнение“, който са дали почти половината от анкетиранияте (45%), останалите отговори се разпределят така – „по-скоро да“ (35%) и „по-скоро не“ (20%).

Графика 16 Има ли корупционни практики в РС – Русе

Въпрос 14. От кои аспекти в обслужването смятате, че най-много се нуждае в работата си Районен съд-Русе?

(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
достъп до информация	16	64
отношението на служителите към клиентите	7	28
знанията и уменията на служителите	2	8
друго	0	0
Общо	25	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетиранияте лица!

„Достъп до информация“ е отговорът, който са дали почти две трети от анкетиранияте (64%). Някои от тях смятат, че в работата си РС-Русе най-много се нуждае и от подобряване на

отношението на служителите към клиентите (28%), както и от повишаване на знанията и уменията на същите тези служители (8%). Тези аспекти ще се срещнат и в отговорите на следващи въпроси, което показва, че бизнесът „напипва“ какво е нужно да се подобри в работата на съда.

Графика 17 Как да се подобри работата на РС – Русе

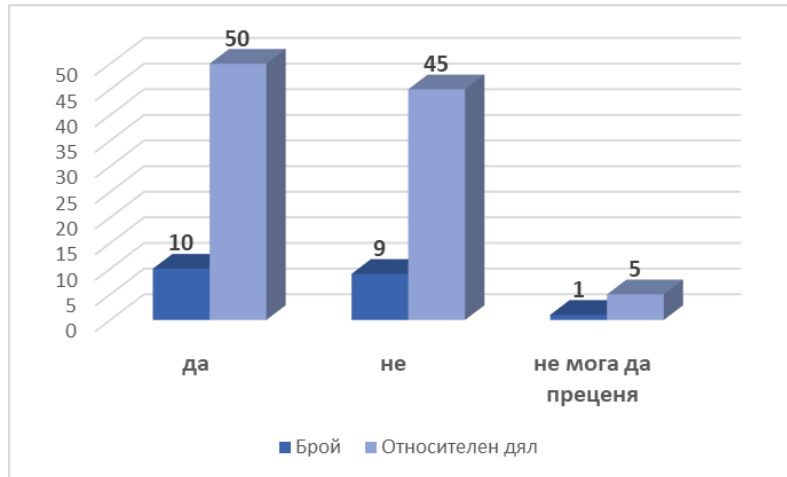

Въпрос 15. Как оценявате физическата среда в Районен съд-Русе, достъпна ли е за граждани от уязвими групи?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	10	50
не	9	45
не мога да преценя	1	5
Общо	20	100

Представителите на бизнеса са разделени в отговорите на въпроса дали е достъпна за граждани физическата среда в РС-Русе. Половината от тях казват „да“, а другата половина „не“. Така обаче тези отговори не показват/доказват дали физическата среда е достъпна или не.

Графика 18 Достъпна ли е физическата среда в РС – Русе

Въпрос 16. Какви според Вас са конкретните стъпки в работата на Районен съд-Русе, които биха подобрили информираността на гражданите и доверието в съдебната система?

(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
електронно гледане на делата	12	38
информация в сайта на съда на дела с висок обществен интерес	6	19
срещи на магистрати с различни гилдии, в т.ч. работодателски организации	2	6
засилено гражданско наблюдение	8	25
редовна отчетност пред гражданите	4	12
Общо	32	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

На този въпрос, търсец отговори за подобряване на информираността на гражданите и доверието в съдебната система, като алтернативни отговори са посочени пет възможни стъпки. Най-масово се предлага електронното гледане на делата – 38%. Други от респондентите посочват като конкретни стъпки в положителна посока засиленото гражданско наблюдение на работата на РС–Русе (25%), редовната отчетност пред гражданите (12%), информацията в сайта на институцията на дела с висок обществен интерес (19%). Трети залагат на срещите на магистрати с различни гилдии, в т.ч. работодателските организации.

Графика 19 Конкретните стъпки за подобряване на информираността

Анализ на резултатите от въпроси 12-16

Групата от въпроси цели да изследва **разбирането на бизнес субектите за прозрачността и комуникацията между институцията и потребителите на нейните услуги, за аспектите от обслужването, от които най-много се нуждае тя в своята ежедневна работа, и за конкретните стъпки за подобряване на информираността на гражданите и съответно доверието в съдебната система.** И тук прави впечатление, че делът на респондентите посочили опцията „не мога да преценя“ е по-голям от този, които са отговорили на конкретните алтернативни оценки за прозрачността на работата на РС - Русе. Вероятно не са имали взаимодействие с институцията, не са ползвали никаква услуга или подавали сигнали и жалби, иначе биха имали все пак някакво впечатление. Подобна ситуация се наблюдава и относно това дали има наличие на корупционни практики в РС – Русе, макар че да се твърди или отрича това може да направи само онзи, който е бил свидетел или е участвал директно в такива схеми. На въпрос 15, например, дадените отговори „да“ и „не“ са поравно и от това не може да се обобщи дали е достъпна за гражданите от уязвимите групи т.нар. физическа среда в сградата на съда. Значи анкетираният или е ходил в сградата, ли не е ходил, при което според това дава и отговора си, което не е сериозно. Другият вариант е, че и да е ходил, не е забелязал дали средата е достъпна, и т.н.

Доста по-активни са представителите на бизнеса при отговорите за качеството на обслужване и необходимите за неговото подобряване конкретни стъпки. Почти единодушно анкетираните считат, че в работата на РС – Русе се нуждае най-много от достъп до информация за клиентите (64%). Други аспекти от обслужването, които ще допринесат за качеството на обслужване, е отношението на служителите към клиентите (28%), разбира се има акценти върху знанията и

www.eufunds.bg

уменията на служителите в съда. Относно подобряването на информираността на гражданите и доверието в съдебната система като цяло (въпрос 16) респондентите смятат, че за това може да спомогнат електронното гледане на делата, своевременната информация за дела с висок обществен интерес в сайта на съда, срещи с магистрати на работодателски организации, засиленото гражданско наблюдение и контрол.

Своевременното огласяване на законовата правна уредба, осигуряването на прозрачност по провеждането на съдебните дела, реагирането на жалбите и сигналите на гражданите ще допринесат за по-добрата информираност и за доверието в съдебната система. Знае се, че това се прави, но все пак някои по-обща ПРЕПОРЪКИ биха се отразили благоприятно:

- Да се повишава взаимодействието между съдебната администрация и гражданите и се стимулира диалогът между гражданите, бизнеса и съдебната институция;
- По-често да се провеждат обществени проучвания по общозначими или конкретни въпроси за улавяне на настроенията и мненията на гражданите и бизнес структурите;
- В сайта на РС – Русе своевременно да излизат информации за хода на дела с висок обществен интерес, а не само да се пускат прессъобщения към медиите с предварително селектирана информация.

Раздел II Обща оценка за съдебната система в България

Доверието в съдебната система като цяло, степента на това доверие, основните проблеми на съдебната власт у нас, както и кои мерки биха подобрили независимостта на работата на магистратите са в основата на въпросите във втория раздел от анкетата. Те целят да се даде една обща оценка, като се установи и степента на обективност на участниците в проучването.

Въпрос 17. Имате ли доверие в съдебната система като цяло?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
да	1	5
по-скоро да	5	25
не	3	15
по-скоро не	10	50
нямам мнение	1	5
Общо	20	100

----- www.eufunds.bg -----

По-голямата част от анкетиранияте дават негативна оценка – трима отговарят с твърдо „не“, а десетима, че по-скоро нямат доверие в съдебната система като цяло (общо 65%). Около една трета отговарят с „да“ и „по-скоро да“. Един от представителите на бизнеса няма мнение по въпроса.

Графика 20 Доверие в съдебната система

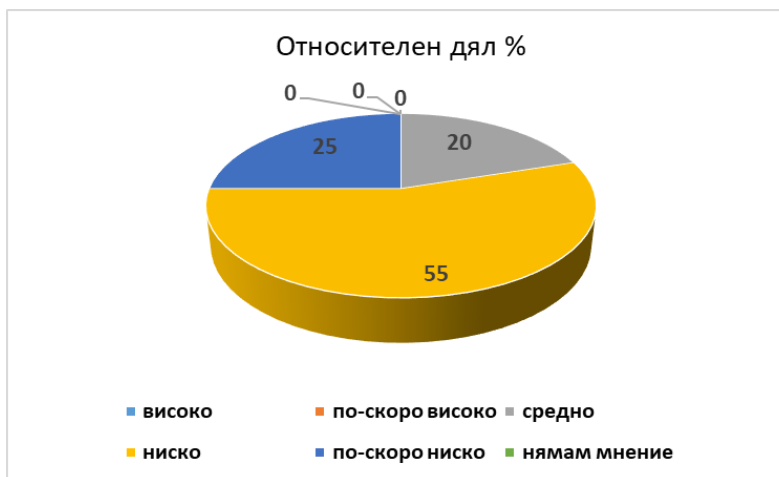

Въпрос 18. Как оценявате нивото на обществено доверие в съдебната власт като цяло?

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
високо	0	0
по-скоро високо	0	0
средно	4	20
ниско	11	55
по-скоро ниско	5	25
нямам мнение	0	0
Общо	20	100

Общественото доверие в съдебната власт у нас е сринато до доста ниско ниво. Това показват дадените на този въпрос отговори – цели 80% от респондентите оценяват нивото на общественото доверие като „ниско“ или „по-скоро ниско“. Останалите 20% са отговор „средно“. Няма нито една оценка с алтернативните положителни отговори „високо“ и „по-скоро високо“!

Графика 21 Нивото на обществено доверие

Въпрос 19. Кои са основните проблеми на съдебната власт според Вас?

(възможни са повече от един отговор)

Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
бавно правосъдие	12	24
корупция	9	17
политически натиск	9	17
липса на прозрачност	10	20
некомпетентност на съдебната администрация	3	6
лош имидж на институцията, създадена от медиите	6	12
друго	2	4
Общо	51	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Не случайно този въпрос е провокирал най-голям брой и разнообразни отговори – общо 51. Според участниците в проучването най-много проблеми на съдебната власт създават бавното правосъдие и липсата на прозрачност (съответно 24% и 20%), корупцията и политическият натиск (по 17%). Сред основните проблеми на съдебната власт са посочени още лошият имидж на институцията, която създават медиите, както и некомпетентността на съдебната администрация. Две бизнес организации са добавили и други щрихи към въпроса – липса на системност и ограмотяване на гражданите за работата на съдебната система; липса на традиции в гражданското образование; наслоявани от миналото предразсъдъци за закостенялата и непрозрачна съдебна система; трудно разбираем език, на който често се води съдебното производство и се пишат актовете на съда. Според допълненията на анкетираните има масово усещане в обществото за безнаказаност на виновните и несправедливост при правораздаването; обичайна практика според тях е да се хваща „крадеца“ и след това

----- www.eufunds.bg -----

съдебната система да се оказва в невъзможност да намери възмездие за виновните. По улиците се разхождали непрекъснато индивиди, демонстриращи безгранична власт, и положото е, че немалка част от тях видимо я притежавали, след като „хващат и пускат“ безнаказано.

Графика 22 Основни проблеми на съдебната власт

Въпрос 20. Кои мерки според Вас биха подобрили независимостта на работата на магистратите?

(възможни са повече от един отговор)

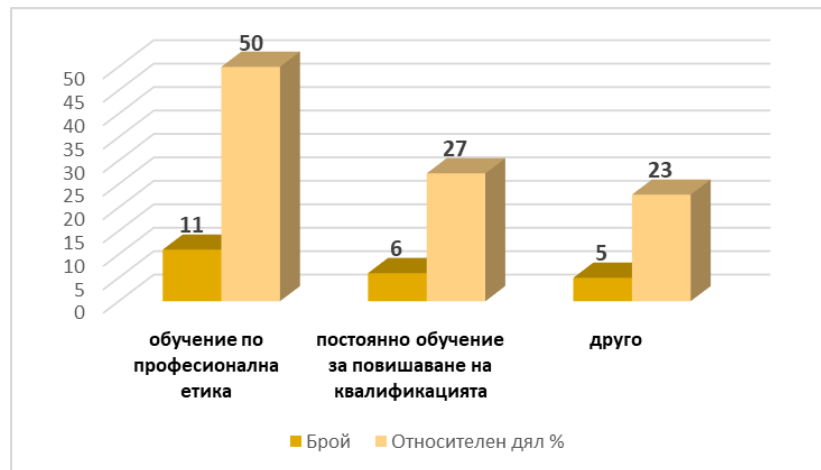
Алтернативни отговори	Брой	Относителен дял %
обучение по професионална етика	11	50
постоянно обучение за повишаване на квалификацията	6	27
друго	5	23
Общо	22	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

„Обучение по професионална етика“ са посочили като една от мерките, които биха подобрили независимостта на работата на магистратите, половината от анкетираните. Според други 27% от представителите на бизнеса необходимо е и магистратите постоянно да се обучават за повишаване на квалификацията. Останалите 23% залагат на „друго“. Например, на системен и задълбочен процес на гражданско образование, ориентиран за поколения напред. Според тях са необходими опростени еднозначни критерии за неотклонение от устава; интернет достъп до съдебни процеси, особено до тези с висок обществен интерес. Би трябвало да се въведе и някаква форма на граждански контрол – ефективен, дори да е само с цел популяризиране на

работата на магистратите. Стига се и до по-категорични предложения – за пълна и дълбока реформа в съдебната система, смяна на компрометирания състав на ВВС с професионални магистрати и личности с високо обществено доверие, професионализъм и доказано кариерно развитие и компетенции.

Графика 23 Мерки за подобряване на независимостта

Анализ на резултатите от въпроси 17-20

Вторият раздел от анкетата включва четири въпроса, които да дадат една обща оценка за съдебната система у нас, която е една от най-обсъжданите и най-критикуваните в нашата страна, наред със здравеопазването и социалното подпомагане. Участниците в проучването – 20 представители на бизнеса в Русенска област, са дали своето мнение за **доверието в съдебната система като цяло, степента на това доверие, основните проблеми на съдебната власт у нас, както и кои мерки биха подобрили независимостта на работата на магистратите.**

За разлика от не малка част от останалите въпроси в анкетата в тази група от въпроси отговорът „нямам мнение“ не е употребяван (само един път, във въпрос 17). Напротив, респондентите доста активно са подходили към предложените алтернативни отговори и са посочили по няколко от тях. Нещо повече. Те са допълнили и още мнения и предложения относно проблемите на съдебната власт и как би се подобрила независимостта в работата на магистратите.

В предходни въпроси анкетираните са отговорили, че един от факторите, провокирал отчитаното в последно време разминаване между съдебната система и гражданите, е неразбирането как всъщност функционира системата. Водещото в работата на съда е спазването

на законите. За да работят качествено съдиите, те трябва да са независими. А когато хората виждат, че системата не работи по начин, по който те очакват, веднага критиката е, че съдът е виновен, че е непрофесионален, некомпетентен, изникват различни подозрения. Спокойствието и балансът са много важни за един магистрат, стажът, натрупаният чисто житейски опит – също. В този смисъл и представителите на бизнес организациите са доловили, че начинът, по който могат да се преодолеят тези различия и неразбиране е чрез отвореност на съда към обществото. Съдът не трябва да е затворена система, а гражданите, инай-вече младото поколение, трябва да могат да се запознаят с дейността му не само като страни в процес.

Общата съвкупност на резултатите по двата последни въпроса от анкетата, направените от бизнеса оценки и предложения формират и ПРЕПОРЪКИ в обсъжданата посока:

- Задълбочен процес на гражданското образование за работата на съдебната система, ориентиран за поколения напред, системност в провеждането му;
- Въвеждане на по-ефективни форми на граждански контрол – ефективен, дори да е само с цел популяризиране на работата на магистратите;
- Провеждане на съдебното производство и писане на актовете на съдана по-разбираем език; Интернет достъп до съдебни процеси, особено до тези с висок обществен интерес;
- Пълна и дълбока реформа в съдебната система, смяна на компрометирания състав на ВВС с професионални магистрати и личности с високо обществено доверие, професионализъм и доказано кариерно развитие и компетенции.

ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ НА БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ

Правораздаването винаги е насочено към хората и решаването на техните проблеми. Законът е такъв, какъвто е разписан, и би следвало всички да го четем по един и същ начин. Колкото и да е съвършено законодателството, винаги се намират възможности за опорочаване на съдебните процедури. В този смисъл аспектът има по-скоро морален характер, отколкото законотворчески.

И огласяването на същността на работата на съда, в частност на Районен съд – Русе, на категоричността и спецификата на правилата и критериите, осигуряването на прозрачност по провеждането на съдебните дела ще разсеят в известна степен съмненията за перманентната „виновност“ на институцията. И ако това се прави, възниква въпросът дали се прави по

www.eujiuins.org

подходящ начин?! Защото от направеното проучване е видно, че нещата се случват в правилна посока, двадесетте представители на бизнеса не само са очертали съществуващи проблеми и изразили мнения и предложения, но са и доловили тенденции. Затова с анализа на резултатите от анкетата и препоръките в настоящия доклад, може да се подпомогне постигането на целите на проекта, основната от които е прилагане на гражданския контрол върху реформата в съдебната система на територията на Районен съд – Русе и повишаване на прозрачността върху работата по гражданските дела.

В заключение може да се направи изводът, че проучването е проведено в съответствие с методическите указания и изискванията на проекта; то е осигурило необходимата база от данни, която след обстоен анализ е достатъчна предпоставка за извеждане на достоверни изводи и препоръки.

- Повишаване на гражданското участие за наблюдение на съда, засилване на прозрачността на съдебната власт и на диалога с гражданите, отправяне на предложения за подобряване работата на Районен съд – Русе;
- Подобряване имиджа на съдебната власт като гарант на върховенството на закона и като власт, осигуряваща защитата на правата и законните интереси на гражданите и бизнеса;
- Осигуряване на ефективна комуникация между съд, граждани и бизнес, въвеждане на иновативен механизъм за обратна връзка помежду им; повишаване на доверието;
- Популяризиране на системата за правна помощ сред гражданите;
- Повишаване на капацитета на партньорските организации за съвместна работа при осъществяване на реформата в съдебната система.